

УДК 379.851

Ясній П.В., д.т.н., проф., Рогатинський Р.М., д.т.н., проф.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ НА ТЕРНОПІЛЛІ

Yasnii P.V., Dr., Prof., Rogatynskyi R.M., Dr., Prof.

PERSPECTIVES OF SCIENTIFIC TOURISM IN TERNOPIL REGION

В загальному випадку науково-пізнавальний туризм включає в себе екологічний, етнокультурний та інші види туризму, метою яких є ознайомлення з природними, історико-культурними та технічними об'єктами, музеями, театрами, а також життям, традиціями, культурною спадщиною народу, його досягненнями тощо. Розвиток пізнавального туризму особливо велике значення має для формування у молодого покоління високих моральних цінностей та вольових якостей і є важливою складовою патріотичного виховання молоді. У вік інтенсивного розвитку науки і техніки важливим ресурсом науково-пізнавального туризму є наукові комплекси, спеціалізовані музеї, зокрема музеї, присвячені життю і діяльності видатних людей. Тернопільщина – це край, де народилась і зростала ціла плеяда визначних особистостей, чий життєвий шлях є яскравим прикладом служінню своєму народу, науці, вірності ідеалам гуманізму та справедливості.

Одним із таких особистостей що сягнули вершин європейської і світової науки, є Іван Пулюя, який народився 2 лютого 1845 в містечку Гримайлів, Гусятинського району і ім'я якого носить Тернопільський національний технічний університет. Своєю подвижницькою та науково-технічною діяльністю він заслужив широке міжнародне визнання. Довгий час він залишався майже невідомим на рідній Батьківщині і ми раді, що у визнанні в Україні його заслуг та належному поцінуванні його імені є внесок і працівників нашого університету.

Життя Івана Пулюя, визначного фізика і електротехніка, винахідника і громадського діяча є яскравим прикладом поєднання служіння інтересам науки та просвіти для кращого майбутнього свого народу і заслуговує бути прикладом для теперішнього та прийдешніх поколінь. На його батьківщині та в Тернопільському національному технічному університеті його імені, встановлено пам'ятники знаменитому вченому. Відкрито пам'ятник і в м. Івано-Франківськ. При школі Гримайлова та в ТНТУ та функціонують музеї Івана Пулюя, в яких можна ознайомитись із життям та творчістю видатного вченого.

З метою створення умов для організованого доступу всіх бажаючих, в ТНТУ передбачається розширення музею університету та музею Івана Пулюя та їх функціонування на постійній основі, що сприятиме формуванню бази постійних турів в рамках науково-пізнавального туризму. Університет сприятиме поповненню експозиції новими експонатами та матеріалами з великою науковою та пізнавальною цінністю. Адже дослідження видатного українського фізика і електротехніка Івана Пулюя стосувались надзвичайно широкого спектру наукових задач і мають велике науково-пізнавальне значення. Велике виховне значення має висвітлення громадської та просвітницької діяльності Івана Пулюя. Він був дійсним і почесним членом Наукового Товариства імені Т. Шевченка, належав до когорта вчених світової слави, що формували світ двадцятого століття. Значний інтерес для широких кіл матиме експозиція з висвітлення діяльності Івана Пулюя з перекладу Біблії українською мовою, що вперше дозволила українцям поринути в глибини вікової мудрості,

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні особливості формування і управління інноваційним потенціалом регіонального розвитку туризму та рекреації із залученням молодіжного ресурсу». Тернопіль. 15-17 жовтня 2015 року

викладені рідною мовою. Розширення музею Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя дасть змогу поповнити його експозиціями про інших видатних вчених Тернопілля, зокрема про видатного фізика ХХ століття, нашого земляка Олександра Смакулу, який в 1972 році відвідував університет. Його винаходом з просвітленням оптики повсякденно користується весь світ, наука визнала це відкриття епохальним.

Ще одним резервом для підсилення бази науково-пізнавального туризму є розширення площ та експозицій музею в с.м.т. Гримайлові, упорядкування місць зв'язаних із іменем Івана Пулюя та розробка постійно діючих турів Тернопіль-Скалат-Гримайлів, які змогли би відігравати велику роль у формуванні високих інтелектуальних, моральних та патріотичних якостей молодого покоління. Проходження туру через м. Скалат, з його багатими історико-культурними реліквіями всебічно підвищило би пізнавальну цінність такого туру.

Іван Пулюй є не єдиним із знаменитостей нашого краю, спадщина яких гідна бути об'єктами вивчення, досліджень та, відповідно, науково-пізнавального туризму. Великої поваги заслуговує діяльність адміністрації, працівників та студентства Тернопільського державного медичного університету імені Івана Горбачевського із вшанування імені свого прославленого патрона. Саме їхніми зусиллями відновлена садиба Горбачевського, яка як музей розпочала свою роботу декілька років тому. Проте велична постать Івана Горбачевського, видатного вченого, державного та громадського діяча та великого патріота, поховання якого відбулось на українському прапорі, гідна пильної уваги керівництва області та міста в розвитку відповідної інфраструктури для науково-пізнавального туризму. Те ж стосується і прославленого вченого етнографа Володимира Гнатюка, чие ім'я носить Тернопільський національний педагогічний університет, де в 2001 році засновано його музей. У с. Велесневі Монастириського району функціонує обласний комунальний етнографічно-меморіальний музей Володимира Гнатюка. З врахуванням прекрасної природи пониззя річки Коропець, близькості Національного природного парку «Дністровський каньйон» організовані тури науково-пізнавального туризму за цим напрямком мали б значну наукову та природничо-пізнавальну цінність.

Заслуговують великої уваги та потребують додаткових маркетингових зусиль та інформаційної підтримки тури, що пов'язані з знаменитою нашою співачкою - Соломією Крушельницькою, самого імені якої достатньо для розгортання інфраструктури науко-пізнавального туризму міжнародного рівня.

Успіх в проведенні в Тернополі наукових пікніків показав, що ще однією формою розвитку науково-пізнавального туризму може бути активна форма представлення наукових досягнень зокрема та популяризації науки в цілому, що може бути використано для формування турів вихідного дня.

Корисним для Тернопільщини був би і досвід низки країн Європи, де музейні експозиції створюють на базі діючих підприємств, де виставляються для огляду унікальні технології або збережені виробництва за технологіями попередніх років, які користуються грантовою підтримкою. В Україні такий досвід використовується низкою підприємств з продукування шоколаду, пива в міні виробництвах. Проте набагато більший науково-пізнавальний туристичний ефект можуть мати аналогічні виробництва на базі народних промислів.

Вище викладене підтверджує, що для розвитку науково-пізнавального туризму та, відповідно, формування наукового та громадянського світогляду та патріотичного виховання підростаючого покоління в нашому краї є великі резерви. Належна організаційна та інформаційна підтримка дозволить піднести його на якісно новий рівень, що підсилить туристичну приналежність Тернопільської області та м. Тернополя.